

Fries
Erfgoed
Collectief

2^e Netwerkbijeenkomst eigenaren staten en stinzen Fryslân

Donderdag 26 juni 2025 van 10.30 tot 12.30 uur

Locatie: Vijversburg, Swarteweisein 2, 9255 JB Tytsjerk

Datum 26 juni 2025

Kenmerk 755 10 308

Bijlage: Presentatie

Verslag

1. Opening en welkom

De heer Lourens Oldersma, voorzitter van Stichting Staten en Stinzen, heet iedereen van harte welkom. Hij licht toe wat de Stichting Staten en Stinzen doet en waarom de jaarlijkse netwerkbijeenkomst voor eigenaren van staten en stinzen, zo belangrijk is. Deze bijeenkomst wordt samen met het Fries Erfgoed Collectief georganiseerd.

2. Doel en programma van de bijeenkomst

René Koster, moderator, licht het programma toe en houdt een korte voorstelronde.

Het doel van deze netwerkbijeenkomst gaat over de toekomst van de staten en stinzen en is vooral gericht op het delen van belangen, behoeften en ervaringen, van elkaar te leren en de kansen te benoemen wat deze samenwerking kan opleveren.

3. Terugblik en toekomst voor Friese landgoederen en landgoedbiotopen

Els van der Laan, directeur van het Fries Erfgoed Collectief, trapte af met een korte terugblik op de bijeenkomst van 3 juli 2024. Daaruit is gebleken dat er voor de staten en stinzen geen werkplan voor de toekomst van staten en stinzen is opgesteld, in tegenstelling tot de Friese kerken en boerderijen. Samen met de Stichting Staten en Stinzen is een projectplan opgesteld om een 'Werkboek Takomst foar Staten en Stinzen' te ontwikkelen met samenwerkingsagenda voor de actuele opgaven, belangen en behoeften. Daarbij gaat het om rood (gebouwen) en groen (historische parken en tuinen, cultuurlandschappen en natuur) erfgoed die samen één geheel vormen als erfgoedensemble. Ook de betekenis en beleving van staten en stinzen als onderdeel van de erfgoedensembles zijn van belang.

In de toelichting kwam aan de orde wat er vanaf oktober 2023 is bereikt:

- De zienswijze op het provinciale Omgevingsprogramma Erf-Goed 2025-2028
- De Koers 2025-2028 van het Fries Erfgoed Collectief (online beschikbaar)
- Het ontwikkelen van een erfgoedinclusieve bomen- en bossenstrategie (online beschikbaar)
- Het project Landgoedbiotopen Fryslân voor 30 staten en stinzen (online vanaf 1 september 2025)
- Het project Groen Parklandschap Trynwâlden, aanvraag opstellen van een gebiedsplan Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), uitslag na 1 juli.
- Het project Gastvrij Parklandschap Trynwâlden (De Klinze, Stania State, Heemstra State en Vijversburg) en het ontwikkelen van een belevingsroute door de Trynwâlden, in samenwerking met de Marrekrite en Merk Fryslân.

Voor de komende maanden staat er op de agenda:

- Het opzetten van een jongerenpanel Fries erfgoed vanaf september 2025.
- Het uitwerken van het 'Werkboek Takomst foar Staten en Stinzen'

4. Paneldiscussie

onder leiding van René Koster aan de hand van actuele thema's en opgaven voor de komende jaren:

- Waar willen we naartoe met onze buitenplaatsen en landgoederen?

Els van der Laan Fries Erfgoed Collectief

- Voor het Fries Erfgoed Collectief Erfgoed is de gastvrijheid voor jong en oud zoals bij de National Trust in Engeland een voorbeeldmodel. Het gaat daarbij om de samenwerking van eigenaren, die zich in kunnen zetten voor het collectieve belang met respect voor het eigen belang en identiteit.

- Het maatschappelijke belang van buitenplaatsen en landgoederen

Henk Buith (Martenastate):

- Het maatschappelijke belang is dat erfgoed beschikbaar is voor iedereen.
- Betrek daarbij de jeugd, van basisschool tot hogeschool.
- Meer aandacht voor het werken met vrijwilligers. Ze maken erfgoed levendig en geliefd bij de lokale gemeenschap.
- Meer aandacht voor de Friese erfgoedcollectie als geheel

- Beheer, behoud en beleving van buitenplaatsen en landgoederen

Joost van Harten (Huize Voormeer):

- Kennisdelen en kennis vergroten is van groot belang, leren door in de praktijk mee te werken.
- Het schriftelijke vastleggen van ervaringen
- Het stellen van kritische vragen aan ervaren mensen.
- Een visie- en beheerdocument is noodzakelijk bij kennisoverdracht.
- Vrijwilligers spelen een grote rol bij de beleving van het erfgoed, maatschappelijke betrokkenheid.
- Het delen van kennis over vrijwilligersbeleid is van groot belang.

- Verduurzamen gebouwd en groen erfgoed

Els van der Laan i.p.v. Ilse de Boer(a.s.r.)

- Rood en groen erfgoed versterken elkaar, ook bij de opgave voor het verduurzamen van het erfgoed.
- Vitaliteit van bomen en beplanting is vakwerk, juiste keuzes in groenbeheer (bijv. plantensoorten).
- Er wordt te weinig kennis gedeeld over het groene erfgoed, zoals bijvoorbeeld de collectie landschapsparken in Fryslân.
- Regelgeving en besluitvorming is soms tegenstrijdig (zoals het verwijderen van oude beuken bij het hoofdgebouw van Fogelsangh State vanwege veiligheid).
- In de provincie Groningen is al een succesvolle collectieve aanvraag gedaan bij het Dinamo Fonds, herstel de biodiversiteit en het cultuurlandschap.

- Fries landgoedmodel toekomstbestendig

Tjalling van Eysinga (vertegenwoordiger Vereniging Particulier Historische Buitenplaatsen):

- Het is van groot belang om de omgeving te laten meedenken en meewerken.
- Erfgoed is van iedereen, in deze tijd is er geen sprake meer van één eigenaar.
- Overheid kijkt te veel naar subsidies, niet naar de lange termijn.
- Landgoederen kunnen beter multifunctioneel gebruikt worden, zowel wonen, werken, recreëren en cultuur/natuur (herwaarderen en herbestemmen).

- Samenwerken met (erfgoed)partners en overheden

Robert van der Leur (FB Oranjewoud):

- Samenwerking is niet alleen praten, maar ook echt in de praktijk doen.
- Gezamenlijke aanvragen maken meer kans op subsidie, zie aanvraag Dinamo Fonds.
- FB Oranjewoud neemt alleen aanvragen in behandeling die in samenwerking met het Fries Erfgoed Collectief zijn opgesteld.
- Behoeftte om kennis te delen en ook slim om te gaan met het inzetten van materieel.
- Voorbeeld is het dassenbeheer, zie ook in Drenthe.

<https://www.dassenwerkgroepdrenthe.nl/>

5. Samenvatting van de belangrijkste vervolgstappen

door René Koster en Els van der Laan

Er is een positieve flow om samen te werken aan een 'Werkboek Takomst foar Staten en Stinzen'. Aandachtspunt is om vooral met één stem te spreken met name naar de overheid, zowel rijk, provincie als gemeenten. Ook moeten thema's worden geagendeerd die nog niet door andere partijen worden gefaciliteerd.

Belangrijkste punten: samenwerken aan beheer, behoud en beleving (vrijwilligers).

- Op korte termijn: elkaar helpen met vragen (digitaal platform).
- Op lange termijn: samenwerken aan een toekomstvisie.
- Voorstel om vanaf september tot december 2025 in kleine groepen door te praten.
- Presentatie van de eerste resultaten bij de volgende bijeenkomst van Stichting Staten en Stinzen.
- Er komt een voorstel voor de eigenaren die zich willen verbinden aan het Fries Erfgoed Collectief, aan de hand van een verbintenis met duidelijke verwachtingen in elkaars richting en met een jaarlijkse financiële bijdrage.
- Er wordt gewerkt aan een stappenplan voor het uitwerken van het toekomstplan:
 - Agenderen van de thema's *beheer, behoud en beleving* voor groen erfgoed en met name de historische parken en tuinen van de staten en stinzen.
 - Verduurzaming en klimaatverandering agenderen en collectief naar middelen en mogelijkheden kijken.
 - Het Fries landgoedmodel, zowel ruimtelijk als financieel, uitwerken.
 - Samenwerking tussen erfgoedeigenaren en -organisaties versterken door middel van het organiseren van erfgoedtafels en/of kennismiddagen.

6. Rondvraag en afsluiting

- Volgend jaar komt er weer een netwerkbijeenkomst voor eigenaren (eind juni/begin juli 2026).

Els van der Laan sloot de bijeenkomst af. Ze bedankte René Koster voor het constructieve en inspirerende debat, de gastvrijheid van Vijversburg en de inleiders voor hun bijdrage. Tevens werd iedereen bedankt voor de komst.

Aanwezig

Sander Bakker
Henk Buith
Anke Oosterbaan
Robert van der Leur
Trynke Dag
Annie Klink
Audrey Stielstra
Aad van der Burg
Joost van Harten
Donia d'Ansembourg
René Koster
Lourens Oldersma
Jan Willem Zwart
Tjalling van Eysinga
Dirk en Pauline van der Meulen
Peter Lutz
Albert van Zadelhoff
Els van der Laan
Jelle Schotanus
Vonne Luijendijk

Klein Jagtlust
Martenastate
Oranjewoud
Oranjewoud
Schierstins
Schierstins
Vijversburg
Vijversburg
Voormeer
Harinxma State
Moderator
Stichting Staten en Stinzen
Stichting Staten en Stinzen
Stichting Staten en Stinzen
De Klinze
Phillipusfenne
Fries Erfgoed Collectief
Fries Erfgoed Collectief
NOORDPEIL landschap.erfgoed
NOORDPEIL landschap.erfgoed (verslag)

Afwezig

Feikje Meijer
Jacomine Hoogendam
Maarten Vos
Mark Roest
Walter Klerks (IFG)
Anastasia de Guerre
Mieke van Panhuys
T. Willemsma (gemeente)
A. Bergsma
Janneke Wagenaar
Gunar Boon
De heer en mevrouw Westra
Dimitri Kalinov
De heer en mevrouw Lenger
Willem Poerink
Jorien Bakker
Ilse de Boer (a.s.r.)
Boudewijn van Vlisteren
Julia Jan Woutersstichting
Willem Wijbenga

Allemastate
Dekemastate
Epemastate, Oranjestein
Harsta State
Jongemastate, Huize Olterterp
Fogelsanghstate
Kippenburg
De Klinze
Lyndenstein
Oranjewoud
Poptaslot
Riniastate
Rinsmastate, Stania State
Roptastate
Schatzenburg
Slotplaats
Huize Olterterp
Lauswolt
Veenwijk
Heemstra State